

An Objective View of the Poetry of Najma Nuri Mubarak, an Unknown Poet from Kirkuk

**Lect.(ph.D) Hayder Adil Mohammed , hayderadil@uokirkuk.edu.iq
University of Kirkuk. College of Education for Human Sciences. Department of
Turkish Language**

Abstract: Turkmen women writers and poets in Iraq have not received the literary and social recognition they deserve due to prevailing cultural, social, economic, and political conditions. Dr. Najma Nuri Mubarak stands as a representative example of this experience, as her literary identity and the themes of her poetic production have remained largely hidden from both readers and scholars.

The poet fulfills multiple roles: she is a mother at home, a physician by profession, and a poet in her writings. Since publishing her first poem in the newspaper *Yurt* in 1991, she has sought to influence the emotional and intellectual dimensions of society. In this context, her literary works serve as documents reflecting the emotional and intellectual transformations of the community during that period.

Her poetic experience is not limited to documenting social events; rather, it extends to reinterpreting them through a poetic vision and artistic structure that offers alternative readings of the reality of that era. Her work emphasizes the psychological and social dimensions of these events and their impact on collective behavior, in contrast to traditional historical approaches that focus primarily on the surface of events and their outcomes.

Accordingly, this study aims to explore the features of the poet's literary experience and analyze the social issues in her works, contributing to a literary interpretation of societal reality over a period of approximately thirty-five years.

Keywords: Necme Nuri, Female poet, Iraqi Turkmen, Turkmen Literature.

نظرة موضوعية في شعر نجمة نوري مبارك، إحدى شاعرات كركوك غير
المعروفات

م. د. حيدر عادل محمد *

الملخص

لم تحظ الكاتبات والشاعرات التركمانيات في العراق بالمكانة الأدبية والاجتماعية التي يستحقنها، نتيجةً للظروف الثقافية والاجتماعية والاقتصادية والسياسية السائدة. وتبرز الدكتورة نجمة نوري مبارك نموذجًا لهذه التجربة، إذ بقيت هويتها الأدبية ومضامين إنتاجها الشعرية مخفية عن القراء والباحثين.

تمارس الشاعرة أدوارًا متعددة؛ فهي أمٌّ في منزلها، وطبيبةٌ في مهنتها، وشاعرةٌ في كتاباتها؛ وقد سعت منذ نشر أولى قصائدها في صحيفة "يورت" عام ١٩٩١ إلى التأثير في البعدين العاطفي والفكري للمجتمع. وتمثل أعمالها الأدبية، في هذا السياق، وثائق تعكس التحولات الوجدانية والفكرية للمجتمع خلال تلك المرحلة.

ولا تقتصر تجربتها الشعرية على توثيق الأحداث الاجتماعية، بل تتجاوز ذلك إلى إعادة تأويلها ضمن رؤية شعرية وبناء فني يقدم قراءات مغايرة لحقيقة المرحلة، مع التركيز على أبعادها النفسية والاجتماعية وانعكاساتها في السلوك الجمعي، خلأً للطرح التاريخي التقليدي الذي ينشغل بظاهر الأحداث ونتائجها.

وعليه، تهدف هذه الدراسة إلى الكشف عن ملامح التجربة الأدبية للشاعرة، وتحليل القضايا الاجتماعية في أعمالها، بما يسهم في تقديم قراءة أدبية لواقع المجتمع خلال نحو خمسة وثلاثين عامًا.

الكلمات المفتاحية: نجمة نوري، شاعرة، تركمان العراق، أدب التركماني.

**Kerkük'ün Tanınmayan Kadın Şairlerinden Necme Nuri
Mübarek'in Şiirlerine Tematik Bir Bakış**

Dr. Hayder Adil Mohammed

**Dr. Öğr. Üyesi. Kerkük Üniversitesi. İnsani Bilimler Eğitim Fakültesi. Türk
Dili Bölümü**

Özet :Irak Türkmenlerin yaşadığı coğrafyanın siyasi, ekonomik ve sosyokültürel yapısından dolayı özellikle birçok kadın şair ve yazar, edebiyat camiasında hak ettiği üne kavuşmadığı gibi toplum nezdinde de kimliği meçhul kalmıştır. İşte şiirleri, gün yüzüne çıkmayan ve toplum tarafından tanınmayan şairlerden biri Dr. Necme Nuri Mübarek'tir.

Evde anne, meslekte doktor ve duygularında şair olan Necme, ilk şiiri 1991 yılında "Yurt" gazetesinde yayımladığı günden beri; toplumun duygu ve düşünce

* جامعة كركوك، كلية التربية للعلوم الإنسانية، قسم اللغة التركي hayderadil@uokirkuk.edu.iq

dünyasına yön verme ve müdahale etme çabası göstermiştir. Bu çabanın sonucu olarak şair tarafından ortaya konulan eserler, toplumun o zaman zarfındaki duygu ve düşünce dünyasına dair birer tarihi belge niteliği taşımaktadır.

Nitekim Necme, eserlerinde o güne ait toplumsal olayları işlerken dönemin atmosferini yansıtan birer tarihi kanıtın sunmanın yanı sıra olayları şairane bakış açısıyla ve sanatsal kurguyla yeniden yorumlayarak o günün hakikatini farklı bir perspektiften sunmuştur. Yani olayların dış yüzüne ve sonucuna odaklanan bir tarihçiden farklı olarak olayların insanlar üzerindeki toplumsal ve psikolojik etkilerini görünür kılmıştır.

Dolayısıyla bu çalışmada şairin hayatına, edebi kişiliğine ve eserlerindeki temalara ışık tutularak Necme Nuri'nin objektifinden yansıtılan otuz beş yıllık bir zaman dilimindeki toplumsal gerçeği ve hakikati ortaya koymaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Necme Nuri, Kadın şair, Irak Türkmenleri, Türkmen Edebiyatı.

Giriş

Şiir sanatı, insanlık tarihinin en eski ifade biçimlerinden biri olarak, toplumlar üzerinde derin ve kalıcı etkiler bırakmıştır. Türk edebiyatı geleneğinde de şiir, sözlü kültür dönemlerinden itibaren duygu, düşünce ve inançların aktarılmasında temel bir araç olmuştur. Özellikle İslamiyet öncesi Türk edebiyatında destanlar ve koşuklar, toplumun tarihî hafızasını taşıyan sözlü ürünler olarak önemli bir işlev üstlenmiştir (Mehmet Kaplan, 2004, s. 15). Bu yönüyle şiir, yalnızca estetik bir ifade değil, aynı zamanda kültürel sürekliliği sağlayan temel unsurlardan biridir.

Toplum üzerindeki etkisi bakımından şiir, bireylerin duygularını ortak bir zeminde buluşturarak kolektif bir bilinç oluşturur. Türk şiirinde sıkça işlenen aşk, gurbet, ölüm ve kahramanlık gibi temalar, toplumun ortak duygularını yansıtarak bireyler arasında güçlü bir bağ kurar. Bu durum, şiirin toplumsal duyarlılığı artıran bir araç olduğunu göstermektedir (Kenan Akyüz, 2014, s. 78).

Şiirin bir diğer önemli işlevi ise toplumsal eleştiridir. Tanzimat'tan itibaren Türk edebiyatında şiir, sosyal ve siyasal sorunların dile getirildiği bir mecra hâline gelmiştir. Şairler, yaşadıkları dönemin aksaklıklarını ve adaletsizliklerini şiir yoluyla ifade ederek toplumsal farkındalık oluşturmuşlardır (Orhan Okay, 2011, s. 102). Bu bağlamda şiir, sadece bireysel duyguların değil, toplumsal meselelerin de dile getirildiği güçlü bir ifade aracıdır.

Eğitim ve değer aktarımı açısından da şiirin önemi büyüktür. Türk edebiyatında özellikle didaktik şiirler aracılığıyla ahlaki değerler, dini inançlar ve toplumsal normlar aktarılmıştır. Şiirin ritmik ve ahenkli yapısı, öğrenmeyi kolaylaştırarak bilgilerin hafızada kalıcılığını artırmaktadır (Cem Dilçin, 2009, s. 56). Bu nedenle şiir, geçmişten günümüze eğitim süreçlerinde etkili bir araç olarak kullanılmıştır.

Şiir sanatının derinlikli ve çok katmanlı yapısı, özellikle kadın şairlerin duyarlık, sezgi ve ayrıntıya gösterdikleri dikkatle daha incelikli bir ifade alanına kavuşmuştur. Türk edebiyatında kadın şairler, toplumsal deneyimlerini ve bireysel duyarlılıklarını şiire aktarırken, çoğu zaman gündelik hayatın küçük ayrıntılarını estetik bir derinliğe dönüştürmüşlerdir. Bu durum, onların şiirlerinde hem bireysel iç dünyayı hem de toplumsal gerçekliği daha hassas bir bakış açısıyla ele almalarını sağlamıştır. Nitekim İnci Enginün, kadın yazar ve şairlerin edebiyata getirdiği en önemli katkılardan birinin “duyarlık ve ayrıntı zenginliği” olduğunu vurgular (Enginün, 2006, s. 214). Benzer şekilde Jale Parla, kadın yazarların anlatımında içsel gözlem gücünün ve ince düşünme biçiminin belirleyici olduğunu ifade eder (Parla, 2012, s. 89). Bu bağlamda kadın şairler, şiirin duygu ve düşünce boyutunu derinleştirerek hem bireysel hem de toplumsal katmanları daha görünür kılan bir estetik yaklaşım geliştirmişlerdir.

Fakat ne acı bir durumdur ki klasik dönemden itibaren hem dünya edebiyatında hem de Türk edebiyatında kadın şairlerin sayısının sınırlı kalması, büyük ölçüde tarihsel, toplumsal ve kültürel koşulların bir sonucudur. 7 Mart 2005 yılında Can Dündar Milliyet Gazetesi’nde “Neden kadın şairimiz yok başlığı ile kaleme aldığı bir yazısında, kadın şairlerinin yok denecek kadar az olmasını şu şekilde arz etmiştir: “*Antolojilerden başlayarak yapılan çalışmaların kadın şairler adına durumun pek de iç açıcı olmadığı görülür. Örneğin, Memet Fuat’ın Çağdaş Türk Şiiri adlı eserinde (1996) yer alan 84 şair arasında sadece Gülten Akın’a yer verilirken, İlhami Soysal’ın 20. Yüzyıl Türk Şiirinde (1973) 60 şair arasında, Gülten Akın dışında Türkan İldeniz’in adına rastlanır*”. (Dündar, 2005).

Edebiyatta kadın şairlerin sayıca sınırlı oluşunu gösteren genel tablo, Irak Türkmen edebiyatında da açık biçimde

gözlemlenmektedir. Nitekim Ata Terzibaşı'nın önceleri 13 ciltten oluşup daha sonra 4 cilt hâlinde yayımlanan *Kerkük Şairleri* adlı eserinde, 18. yüzyıldan 21. yüzyıla kadar uzanan süreçte yaklaşık 178 şaire yer verilmesine rağmen, bunlar arasında sadece 5 kadın şairin bulunması dikkat çekicidir. Bu durum, söz konusu edebî gelenekte kadınların üretimlerinin sınırlı kalmasından ziyade, çoğu zaman görünürlük ve kayıt altına alınma imkânlarının kısıtlı olmasıyla da ilişkilendirilebilir. Şemsettin Küzeci'nin *Kerkük Şairleri* adlı çalışması da kadın şairlerin temsili açısından benzer bir tablo ortaya koymaktadır. Nitekim 2007 yılında Ankara'da yayımlanan baskıda yer alan 25 şairden yalnızca 3'ünün kadın olduğu görülürken, 2014 yılında basılan sonraki baskıda yine 25 şair arasında bu sayının 6'ya yükseldiği tespit edilmektedir. Bu artışa rağmen kadın şairlerin toplum içindeki oranının hâlâ sınırlı düzeyde kaldığı anlaşılmaktadır.

Edebi camiada kadın şairlerin yok denecek kadar az olması nedeniyle, bu çalışmada yaklaşık otuz yılı aşkın bir süre boyunca farklı gazete ve dergilerde Arapça ve Türkçe şiirler yayımlayan; ancak bu şiirlerini kitap hâlinde bir araya getirmeyen Necme Nuri'nin şiirleri nesnel bir yaklaşımla incelenmiştir.

Hayatı

1962 yılında dünyaya gelen Dr. Necme, Kerkük'e bağlı Tazehurmatu kasabasında, orta gelirli ve beş çocuklu bir ailenin üçüncü çocuğudur. Sanatçı, çocukluk yıllarını ailesinin yanında geçirmiştir. Dönemin ekonomik şartları nedeniyle ailenin tüm fertleri uzun yıllar tek bir odada yaşamıştır. Yedi kişilik bir ailenin aynı mekânı paylaşması, sanatçının sosyal yönünün gelişmesinde etkili olmuştur. Babası Nuri Mübarek, askerlik görevini Osmanlı Devleti ordusunda onbaşı olarak yapmış ve bu süre zarfında yaklaşık yedi yıl Musul'da bulunmuştur. Ev hanımı olan annesinin kronik bir hastalığa sahip olması, sanatçının çocukluğunu annesini kaybetme korkusu ve yalnızlık duygusu içinde geçirmesine neden olmuştur. Bu duyguların, ilerleyen yıllarda sanatçının kişiliğinde içe kapanıklık şeklinde yansıdığı görülmektedir. Annesinin sağlık durumu nedeniyle ev işlerinin sorumluluğunu küçük yaşlardan itibaren kendisi ve ablası üstlenmiştir. Babasının ticaretle uğraşması, ailenin daha sonraki yıllarda Kerkük'ün Musalla semtine taşınmasını sağlamıştır. Bu doğrultuda sanatçı, altı yaşından itibaren yaşamını sürdürdüğü Kerkük'ten

eğitim ve görev sebebiyle zaman zaman ayrı kalsa da, bu şehirle bağıını hiçbir zaman koparmamış ve hâlen Kerkük'te yaşamaktadır.

Eğitim ve Meslek Hayatı

Dr. Necme, 1968 yılında ilkokul, 1971 yılında ortaokul ve 1974 yılında lise eğitimini Kerkük'te tamamlamıştır. Ardından Bağdat Üniversitesi Tıp Fakültesi'ni kazanmış ve buradan 1980 yılında doktor unvanıyla mezun olmuştur. Meslek hayatı boyunca Kerkük, Erbil ve Musul gibi farklı şehirlerde görev yapmıştır. 1997–1999 yılları arasında Tikrit Üniversitesi'nde Alerji ve Bağışıklık Sistemleri alanında uzmanlığını tamamlayan Dr. Necme, daha sonra Yükseköğretim Bakanlığı'nın akademik kadrosuna dâhil olmuştur. Kerkük Üniversitesi'ne bağlı Teknik Yüksekokulun tıbbi bölümlerine akademisyen olarak atanmış ve 2017 yılında emekli oluncaya kadar bu görevini sürdürmüştür.

Çocukluğundan itibaren din, tarih, edebiyat alanlarında çıkan her türlü matbuatı okumaya meraklı olan şair, özellikle edebiyatla ilgili konularda Arapça ve Türkçe basılan tüm yeni yayınları takip etmiştir. Şair, üniversite yıllarından itibaren yerel gazete ve dergilerde yazılar yazmaya başlamıştır. Üniversite yıllarından sonra Yurt, el-Asır dergileri ile el-Tamim gazetesinde şiir ve yazılar yayınlamaya başlamıştır.

Edebi Kişiliği

Sanatçıyla yapılan mülakat sırasında edebî kişiliğini şu sözlerle ifade etmiştir: “İlkokul yıllarından itibaren basılı kitaplar ve süreli yayınlarda yer alan edebî metinleri okumaya başladım. Özellikle yaz tatillerinin büyük bir bölümünü kitap okuyarak değerlendirirdim. Örneğin, Kuveyt Üniversitesi Edebiyat Fakültesi tarafından aylık olarak yayımlanan *Al-Arabiye* dergisini düzenli olarak okur, her yeni sayısını sabırsızlıkla beklerdim. Edebî ve bilimsel makalelerin yanı sıra şiir, öykü, gezi yazıları ve toplumsal konulara yer veren bu derginin çocuklara yönelik özel bir eki de bulunmaktaydı. Bunun yanında, Bağdat'ta yayımlanan *Kardaşlık* dergisi de her sayısını büyük bir heyecanla takip ettiğim bir başka önemli yayındı. Türkmen şair ve yazarların çeşitli edebî metinlerine yer veren bu dergi, çocukluk yıllarımda üzerimde derin bir etki bırakmıştır. Hatırladığım kadarıyla, özellikle Nasih Bezirgân'ın şiirlerini ve derginin ‘Hoyrat’ köşesini okumaktan büyük bir zevk alırdım. Öte yandan, özellikle yaz aylarında Arap edebiyatının önemli eserlerinden *Muallakât-ı Seba* ile diğer

Câhiliye dönemi şairlerinin eserlerini, İslâm dönemi şairlerine ait şiir kitaplarını ve Taha Hüseyin, Maruf Abdülgani el-Risafi, Muhammed Mehdi el-Cevahiri ve Ahmet Şevki gibi çağdaş yazar ve şairlerin eserlerini okuduğumu hatırlıyorum.

Okul yıllarında kaleme aldığım şiir ve düzyazıları Arapça öğretmenimle paylaşırdım. Öğretmenim, yazdıklarımı beğenir ve beni sürekli teşvik ederdi. Nitekim bu yönümü fark ettikten sonra, okullar arası müsabakalarda düzenlenen kompozisyon ve belirli konulara dayalı şiir yazma etkinlikleri için beni görevlendirirdi. Hatırladığım kadarıyla, Arap-İsrail savaşlarının etkisinin sürdüğü yıllarda Filistin konulu olarak yazdığım bir şiir, okulda büyük beğeni toplamıştır.

Okul için hazırladığım Arapça konuşmalar dışında, öğrencilik yıllarımda kaleme aldığım ilk şiir ve nesir denemeleri genellikle Arapça veya Irak Türkçesiyle yazılmıştır. Bu yazıların konuları çoğunlukla anne, çocuk ve Filistin’de yaşanan zulümler gibi toplumsal meseleler etrafında şekillenmiştir. Ele aldığım temaların kaynağını ise büyük ölçüde ağabeyimin kütüphanesinde yer alan kitaplar oluşturmuştur. Nitekim 1960’lı yıllarda öğretmenlik yapan ağabeyimin zengin bir kütüphanesi bulunmakta olup, bu kütüphane hem ilham kaynağım hem de huzur bulduğum bir sığınak olmuştur. Ayrıca düzenli olarak takip ettiğim süreli yayınlarda yer alan edebî makaleler de gelişimime önemli katkılar sağlamıştır. İlerleyen yıllarda ise şiir ve makalelerimdeki temel ilham kaynağı, toplumda meydana gelen olaylar olmuştur.

Edebî duyarlılığımın ve kişiliğimin oluşumunda ailemin de önemli bir etkisi bulunmaktadır. Şiire, halk hikâyelerine ve atasözlerine ilgi duyan babam, günlük konuşmalarında sıkça şiir ve atasözlerine yer verir; mani tarzında, kafiyeli ve sanatlı bir üslubu tercih ederdi. Okuryazar olmayan annem ise ezberinde bulunan hoyratları dile getirir ve bizlere masallar anlatırdı.

Yayımlanan ilk yazılarım, 1990’lı yıllarda Kerkük Türkçesiyle kaleme aldığım şiirler ve Arapça makaleler olmuştur. İlk şiirim “Annemin Sözleri” başlığını taşımakta olup, Bağdat’ta yayımlanan *Yurt Gazetesi*’nde yayımlanmıştır. Bunu, anne temalı başka bir şiirimin *Türkmen Edebiyatçıları Dergisi*’nde yayımlanması izlemiştir. Aynı dönemde, Kerkük’te yayımlanan *Seda Kerkük Gazetesi*’nde Arapça bir makalem de yer almıştır. Bunun yanı sıra ramazan ve kutlu doğum gibi dinî temalar

üzerine kaleme aldığım şiirler, yerel dinî dergilerde yayımlanmıştır. Dinî konulara ağırlık veren ve bir grup doktor ile öğretim üyesi tarafından çıkarılan *Asır Dergisi*'nde ise “Kur'an'da Bilimsel Mucizeler” başlığı altında bir dizi yazım yayımlanmıştır. Ayrıca Türkmen kadınlar tarafından Arapça ve Türkçe olarak yayımlanan bir kadın dergisi de yazılarıma düzenli olarak yer vermiştir. Hem Arapça hem de Türkçe şiir ve yazılarımin yayımlandığı bir diğer gazete ise *Delil Gazetesi* olmuştur.

Edebiyata yönelmemde belirleyici olan unsurların başında psikolojik yapım ve icra ettiğim meslek gelmektedir. Duygusal ve hassas bir yapıya sahip olmam, çevremde gerçekleşen olayların üzerimde derin etkiler bırakmasına neden olmuştur. Doktorluk mesleğinin gerektirdiği insani yaklaşım da bu duyarlılığı artırmış; insanların acı ve sıkıntılarını daha yoğun bir şekilde hissetmemi sağlamıştır. Bu nedenle, yaşadığım yoğun duygulardan arınmanın yolunu, onları toplumsal fayda sağlayacak metinlere dönüştürerek yazıya aktarmakta buldum. Bu yönüyle şiir ve düzyazı yazmak, benim için aynı zamanda bir terapi ve psikolojik rahatlama aracı olmuştur. Özellikle akılda kalıcılığı yüksek olan şiir türüyle toplumu bilinçlendirmeyi tercih ettim. Şiirlerimin yazım süresi ise, olayların bende uyandırdığı duygu yoğunluğuna bağlı olarak değişiklik göstermiştir. Örneğin, tanıdığım bir gencin şehit olması üzerine kaleme aldığım Arapça bir şiiri bir-iki gün içinde tamamladım; benzer şekilde “Ömrün Kış Baharı” başlıklı şiiri de yaşlı bir bireyin durumundan etkilenerek bir gün içinde yazdım. Bu bağlamda, bazı şiirler kısa sürede tamamlanırken, bazıları daha uzun bir süreç gerektirmiştir. Yazım sürecinde zaman zaman birkaç beyit kaleme alıp bu beyitleri zihnimde tekrar ederek şiiri tamamlayana kadar onunla yaşadığım da olmuştur. Şiirlerimi çoğunlukla gecenin sakinliğinden yararlanarak geç saatlerde yazmayı tercih ettim.

Karalama aşamasını tamamladıktan sonra şiirlerimi önce ailemle, ardından iş arkadaşlarımla paylaştım. Yayımlama sürecinden önce görüşlerine başvurduğum önemli isimlerden biri de Mehmet Haşim Salihi'dir. Edebiyatın farklı alanlarında derin bir birikime sahip olan Salihi'nin görüş ve önerileri benim için her zaman yol gösterici olmuştur. Kendisi, şiirlerimin *Yurt Gazetesi* ve *Şafak Dergisi* gibi süreli yayınlarda yayımlanmasına da katkı sağlamıştır. Bu vesileyle Mehmet Haşim Salihi'ye ve kendisinden önemli ölçüde istifade ettiğim merhum Mehmet

Hurşit Dakuklu'ya şükranlarımı sunarım.” (N. Nuri, Kişisel iletişim, 15 Şubat 2025).

Şiirlerinin Beslendiği Kaynaklar

Dr. Najma'nın şiirleri genel olarak değerlendirildiğinde, şairin ferdî duygu, düşünce, hayal, yaşanmış deneyim ve gözlemlerden büyük ölçüde yararlandığı görülmektedir. Bununla birlikte, Türk geleneği ile İslam medeniyetinin zengin kültürel kaynaklarından beslenmeyi de ihmal etmemiştir. Esasen gözlemci bir şair olan Dr. Najma, bireysel duygulardan hareketle toplumsal mesajlar vermeye özen göstermektedir. Nitekim “Folklor Bestesi”, “Birlik Marşı” ve “Teyze ile Gelin” adlı şiirlerinde Türk kültür ve geleneklerinden yararlandığı açıkça görülmektedir. Buna karşılık, “Işığın Doğumu”, “Ramazan” ve “Dön Allah'a” gibi şiirlerinde ise İslami değerlerin belirgin bir etkisi dikkat çekmektedir.

Şiirlerinde Tema

Necme Nuri'nin Türkçe olarak kaleme aldığı elliye aşkın şiir toplu olarak incelendiğinde, belirli temalar etrafında şekillendiği görülmektedir. Başka bir ifadeyle şair, bakışını hayatın bütününe yöneltmiş olmakla birlikte, yaşamın bazı kesitlerine daha fazla yoğunlaşmayı tercih etmiştir. Bu yoğunlaşmanın temelinde ise şairin dünya görüşü, mizacı, kültürel birikimi ve kişisel karakterinin yansımaları bulunmaktadır. Nitekim sanat, genel anlamda sanatçının çevresine ve dış dünyaya karşı geliştirdiği olumlu ya da olumsuz tepkilerin bir ifadesi olarak değerlendirilmektedir.

Bu konuda İsmail Çetişli fikirlerini şu şekilde ifade etmektedir: *“Sanatkâr, doğrudan doğruya veya bir takım sembolik ifadelerle, çevresindeki insan, olay, mekân ve durumlardan edindiği intibalarını; bunlara duyduğu tepkilerini, bu intiba ve tepkilerinin kendi ruhunda doğurduğu duygu, hayal, sevinç, heyecan, ümit, kurgunluk gibi his hallerini, sanatın ve dilin imkanları çerçevesinde anlatmaya çalışacaktır.”* (Çetişli, 2012, s. 148).

Necme Nuri'nin şiirleri genel olarak üç ana tema çerçevesinde şekillenmektedir. Bunların ilki, ben merkezli bireysel (ferdî) temalı şiirlerdir. İkinci gruba, şairin kendi benliğinin dışındaki hayatı, tabiatı ve insanlara ait sorunları ele aldığı sosyal temalı şiirler oluşturmaktadır. Üçüncü grup ise dinî konular ekseninde şekillenen, dinî ve ahlaki öğütler içeren şiirlerden meydana gelmektedir. Ancak bu makalede yalnızca ferdî

ve sosyal temalı şiirler üzerinde durulacaktır. Ayrıca, şiirlerin bu başlıklar altında sınıflandırılması, söz konusu eserlerin tamamen bu kalıplara indirgenebileceği anlamına gelmemektedir.

1. Bireysel Temalar:

Necme Nuri'ye ait elliye aşkın şiir tasnif edildiğinde, yalnızca on şiirin bireysel temalı olduğu tespit edilmiştir. Başka bir ifadeyle, şair şiirlerinin yaklaşık beşte birini ben merkezli bir yaklaşımla kaleme almıştır. Bu durumun, şairin fedakâr kişiliği, karakter yapısı ve icra ettiği meslekle ilişkili olduğu söylenebilir. Zira hem ailesine bağlı, fedakâr bir anne oluşu hem de duyarlı bir hekim olması, onu sürekli başkalarını önceleyen, kurtarıcı bir rol üstlenmeye yöneltmiştir. Bu yaklaşım, onun yalnızca günlük yaşamına değil, şiirlerine de yansımış; kendi benliğini çoğu zaman ikinci planda bırakmasına neden olmuştur. Dolayısıyla şairin bireysel temalı şiirlerinin azlığı bu çerçevede değerlendirilebilir. Necme Nuri'nin bireysel temalı şiirleri şu başlıklar altında tasnif edilebilir:

a. Sevgi:

Necme Nuri'nin şiirlerinde sevgi teması geniş bir yer tutmaktadır. Hatta bir bakıma o bir sevgi şairi olarak nitelendirilebilir. Söz konusu tema şiirlerinin tamamına yayılmış bir durumdadır. Nuri'nin şiirlerinde geniş bir yelpazede kullanılan bu tema, Allah ve peygamber sevgisinden başlayarak çocuk, anne, baba, memleket, tabiat, insan sevgisi gibi tüm insanlığı kapsayacak bir durumdadır. Zaman zaman bu tema özlem, gurbet, ayrılık, merhamet, güven ve yalnızlık gibi temalara kaynaklık yaparak şiirin anlam dünyasını genişletmektedir. Fakat bu başlık altında yukarıda arz edilen huşuların tamamı değil, sadece bireysel tema bağlamındaki şiirler üzerinde durulacaktır.

Şair “Suçsuz Gözler” şiirinde, sevginin gücü üzerinde durarak sevgilinin bir bakışı bile sevenin tüm hallerini değiştireceğini şu şekilde ifade etmektedir:

*Gözlerini gördüğümde gönlüm kapısını açtı
Dedi sevgiye buyur, sevgisiz gönül taşıtı
Bahar oldu yazım, kışım çiçekler açtı*

Yukarıda da belirttiğimiz gibi şair, sevgi temasını geniş bir yelpazede kullanmıştır. Ailesine ve çevresine bağlılığıyla bilinen şair, aile fertleri için yazdığı şiirlerde bu tema güçlü bir şekilde hissedilir. Örneğin dörtlükler şeklinde sekiz kıtadan oluşan “Babam” adlı şiir “Çok sevinmem babam eve gelende” mısrası ile başlayıp “Çok sevinmem babam” ibaresi de şiirin tamamında yedi kez tekrarlanmıştır. Bu tekrarlar şairin babasına olan duygularını yansıttığı gibi metindeki sevgi temasını da ortaya koymaktadır. Bu tema şairin annesi için yazdığı Hoyrat şeklinde yazılan kısa dörtlüklerde açık bir şekilde görülür:

*Anla gel
Bu sorunu anla gel
Hiç kimse halimi bilmez
Yetiş mene anla gel.*

*Anla sözü
İşitirsen anla söz
Candan gönlümü okşar
Tatlıdır anne sözü.*

Daha önce izah edildiği gibi sevgi teması şairin birçok şiirinde diğer temalara kaynaklık ederek ana temayı güçlendirir. Örneğin şair, “Bahar” başlıklı şiirinde baharın güzelliklerinden söz ederken sevgi teması şiirin her bir dörtlüğünde açık bir şekilde hissedilir:

*Ağaç gülü bar olur
Bülbül güle yar olur
Gönül bahar ederse
Her günün bahar olur.*

b. Ayrılık ve Özlem:

Necme Nuri’nin sevgi temalı şiirleri, zaman zaman sevdiğinden uzak olmak, farklı sebeplerden dolayı ona ulaşmamak ve onun ayrılık hasretini ve özlemini çekmek gibi farklı duygu ve temalarla birlikte görülür. Metnin merkezinde yine sevdiği biri var, ancak bu sevgili şairden uzaktır. Böyle bir durumda hasret, özlem ve ayrılık gibi temalar ön plana çıkmaktadır. Örneğin “Gel” isimli şiirde özlem teması açık bir şekilde görülmektedir:

Ağaç dal atanda gel
Dalda gül açanda gel
Bir geldin sabah idi
Bir de gün batanda gel.

Şairin eserlerinde çoğu zaman özlem ve ayrılık teması, melankolik ve hüzünlü bir duyarlılıkla sergilenir. Örneğin “Garip Yavru” başlıklı şiirde, söz konusu melankolik duygu açık bir şekilde tezahür eder:

Vakti sen durdurupsan
Gülleri kurutupsan
Ne gelmek var ne gitmek
Sen bizi unutupsan.

Gün gitti izler kaldı
Takatsız dizler kaldı
Garip yolu bekleyen
Yaşlanmış gözle kaldı.

Şairin “Sorun” başlıklı şiirinde de, aşağı yukarı aynı ruh hali ile ayrılık- özlem temasının işlendiği karşımıza çıkar. Nitekim söz konusu temanın merkezini, ayrılığın sebep olduğu hasret ve kavuşma arzusu oluşturur:

Ğariplerin durumunu kollardan sorun
Yolcuların halini yollardan sorun
Susuz gezen sunayı göllerden sorun
Dünyada neler çektiği zamandan sorun.

c. Yaşlanma Korkusu:

Yaşlanma olgusu, hayatın kaçınılmaz gerçeklerinden biridir. Herkesin yüzleşeceği hoşlanılmayan bir gerçek olduğu için, neredeyse her şair tarafından değinilen bir tema olduğu görülmektedir. Ancak her şair söz konusu temayı farklı bir şekilde işlemiştir. Nitekim bu tema aynı şairin eserleri arasında da farklılık gösterir. Zira Necme Nuri’nin “İhtiyarlık Çağında” başlıklı şiirinde insanın yaşlılıkta karşılaşacağı zorluklar sıralanmıştır. Bir bakıma şiirdeki yaşlılık, şairin halde yaşadığı bir gerçek değil, geleceğe daire dile getirilen bir endişedir:

Yeriyendem adımlar yavaş olur
Uzağ görrem gittim yaxun yolu
Anlar gelir yetiririm sağı solu
İhtiyarlık Çağında.

Söz konusu gelecekteki yaşlanma endişesi, şairin “Ömrün Kış Hoyratı” isimli şiirinde de yaşlılıkta gözlerin her şeyi dumanlı görmesiyle karşımıza çıkmaktadır:

İlahi koyma duman gözlerimi kaplasın
Güneşin telleriyle yazsın kış hoyratım.

d. Yalnızlık:

Yalnızlık, kişinin tek başına ve kimsesiz kalma halinin kişi ruhunda yarattığı ıssızlık ve tenhalık hissidir. Bir bakıma yalnızlık, daha fazla kişinin duygusal, ruhsal, düşünsel ve sosyal dünyasını paylaşacağı kimselerden yoksun olması halidir. (Çetin, 2009, s. 74)

Yalnızlık teması Necme Nuri'nin şiirlerinde geniş anlamda kullanılan ana temalardan biridir. Bir bakıma şairin tüm şiirlerine toplu bir göz atıldığında birçok şiirde yalnızlık temasının diğer temalarla yan yana veya iç içe kullanıldığı görülür. Örneğin sevdiklerinden uzak olmanın doğurduğu özlem duygusu, zaman zaman yalnızlık duygusunun ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bir başka ifadeyle şairin şiirlerindeki yalnızlık duygusu nitelik bakımından farklılık göstermektedir.

Yukarıda belirtildiği gibi Necme Nuri, şiirlerinde genellikle tek bir tema yerine farklı temaları iç içe işlemektedir. Bu durum nerdeyse şairin tüm şiirlerinde tezahür etmektedir. Örneğin şair “Yalnız Özüm” başlıklı şiirinde yalnızlık temasını, sevgi ve ayrılık temaları üzerine inşa etmiştir. Nitekim Annelik duygusu çok baskın olan şair; özellikle çocuklarına, ailesine ve yakın çevresine aşırı bağlılığıyla bilinmektedir. Dolayısıyla yukarıda adı geçen şiirde, sevdiği insanlardan ayrı olmanın veya olma ihtimalinin şairin ruh halinde sebep olduğu hasret ve yalnızlık duyguları açık bir şekilde görülmektedir:

Beslediğim yavru uzakta konar
Yandırdığım mumlar geçerken söner
Ektiğim çiçekler dikene döner
Gül ekerim diken dererim yalnız men özüm.

Şairin söz konusu ruh halini ve temaları işleme şeklini; yani özlem, hasret, sevgi, ayrılık ve acı gibi birçok duyguyu örgü şeklinde iç içe işlenmesini diğer şiirlerinde de görebiliriz. Örneğin şair, “Babam” başlıklı şiirinde babanın evde bulunmaması kaynaklanan yalnızlık ve hasretin; babanın eve gelmesiyle duygularının hemen sevinç ve güvene dönüştüğünü sergilemektedir:

Çok sevinmem babam eve gelende
Gayret dolu gözlerine dalanda
Mutlu ollam kol boynuma salanda
Çok sevinmem babam eve gelende.

e. Bedbenlik:

Necme Nuri'nin şiirlerinde kendini güçlü bir şekilde hissettiren duygulardan da biri de bedbenliktir. Açık bir şekilde belirtmek gerekirse, Nuri'nin şiirlerinde bu tema, yaşama sevincinden daha kuvvetli ve daha yaygın bir temadır. İlk şiirlerinden hissedilen bu tema, son şiirlerine kadar uzanan ve gittikçe kuvvetlenen bir hal almaktadır. Nitekim bu karamsar tavır, şairin içe dönük mizacından kaynaklanmaktadır. Hayatının büyük bir kısmını maddi zorluklar içinde geçiren ve ataerkil bir toplumda hem hekim hem de şair olan Necme Nur'nin çevresindeki her şey onu korkutmuş ve içe dönek bir mizaca bürünmesine sebep olmuştur. Nitekim hassas ve kırılgan bir mizaca sahip olan şair, çevresinde olan biten her şey onun ruh halinde derin izler bırakır. Sevdiklerinden ayrı düşmekten başlayarak toplumdaki birçok insanın yozlaşmasına; ülkedeki yoksulluktan bütün ülkeyi etkileyen savaşlar;, zor hayat şartlarından ölüme kadar uzanan bu faktörler, onu tedirgin eder, üzer, kırar, küstürür ve bedbinleştirir. Nitekim şair, bu ruh halini “Dünya” başlıklı şiirinde açık bir şekilde dile getirmiştir:

Parlağıy yalan dünya
Mal mülküv talan dünya
Gelen gidene güler
Bes özöv kalan dünya

Her gelene yâr dünya

Ateş dünya kar dünya

Gün olusan bağ bahçe

Gün gözümde dar dünya

Yukarıdaki satırlarda belirttiğimiz gibi çevresindeki her şeyden etkilenen şair, “Sorun” başlıklı şiirinde bedbinlik teması, dünyanın çile ve acıyla dolu bir yer olarak ortaya çıkar. Nitekim şiirde sürekli tekrar edilen “Dünyada neler çektiği zamanan sorun” dizesi, insan hayatının ıstırapla özdeşleştirildiğini gösterir. Şiirde açlık, yoksulluk ve adaletsizlik gibi etkenleri ön plana çıkarılırken umut ya da çözümden ziyade yaşanan sıkıntıların büyüklüğü vurgulanır:

Dünyada neler gördük zamanan sorun

İyilerin çektiğini yamanan sorun

Ğamli horyat bestesini amanan sorun

Dünyada neler çektik zamanan sorun.

2. Sosyal Temalar

Necme Nuri’nin şiirleri incelediğinde, karşımıza çıkan ikinci muhteva sosyallik veya toplumsallık olduğu görülür. Başka bir ifadeyle şair, şiirlerinin büyük bir kısmında sanatkâr duyarlılığını, kendi benliğinden uzaklaştırarak içinde yaşadığı topuma ve dış dünyaya yöneltir. Böylece Necme Nuri sosyal temalı şiirlerinde, objektifini kendi benliği dışındaki insanlara, olaylara, mekanlara ve durumlara yönelterek hem toplumun farklı sorunlara dikkat çekmeyi başarmış; hem de söz konusu sorunların ortadan kaldırılması için çözüm yolları sunmuştur. Şairin, sosyal temalı şiirleri memleket sevgisi, faydalı yurttaş olma, birlik beraberlik, barış özlemi ve toplumsal yozlaşma gibi başlıklara tasnif edilebilir:

a. Memleket Sevgisi: Necme Nuri’nin, Kerkük Türkçesiyle kaleme aldığı otuz altı şiiri, toplu bir şekilde incelendiğimizde; bahsi geçen şiirlerin on altısı memleket temalı olduğu dikkat çekmektedir. Bir başka ifadeyle Necme Nuri’nin, Türkçe kaleme aldığı her üç şiirden birinde doğrudan veya dolaylı olarak memleket teması kendisini gösterir veya hissettirir. Dolayısıyla Nuri, bir memleket şairi olarak nitelendirilebilir. Söz

konusu şiirlerden “Kerkük, Yadlarım Yurdum Seni, Birlik Marşı ve Hayat Bağı” gibi metinler, doğrudan memleket teması ekseninde şekillenmiştir. Memleket konusunu dolaylı olarak geçen şiirleri ise, “Sevgi ile Yaşa, Hayatın Zaferleri, Garip Yavru, Babam, Düzler, Teyze ile Gelin, Para, Dedelerin Bilgileri, Bakal Kardaş, Gülen Yüzler ve Anne” başlıklı şiirlerdir. İkinci guruptaki bu şiirlerde; şair memleket temasını sevgi, özlem ve gurbet gibi temalarla iç içe işlediği dikkat çekmektedir. Memleket temalı şiirlerinin ortak özelliği, yumuşak ve romantik bir üslupla kaleme alındığı göze çarpmaktadır. Yani bu şiirlerde, nahif bir üslupla şair memleketine ve insanına duyduğu sevgiyi dile getirir. Nitekim memleket şairi toplumsal sorunlara değindiği şiirlerde bile, açık bir tenkitçi tavır takınmaz. Örneğin “Birlik Marşı” başlıklı şiirinde yurt için insanları çalışmaya, emek vermeye ve birlik olmaya şu sözlerle davet eder:

Bağvansız bağlar kurur

Susuz yapraklar çürür

Şanlı yurdun erleri

Tek bayrakla yürür

Gerçek bir memleket şairi olan Nuri; memleketin güzelleşmesini ve gelişmesini, insanların ona verdiği emeğe ve sevgiye bağlı olduğuna inanmaktadır. Nitekim şair, “Hayatın Zaferleri, Düzler, Geçen Zaman, Çocuk Marşı, Sevgi ile Yaşa” gibi şiirlerinde toplumdaki insanları bilgi kazanmaya ve çalışmaya teşvik etmektedir. Bir başka ifadeyle toplumu bilinçlendirmek konusunda şairin didaktik üslubu birçok şiirinde karşımıza çıkmaktadır. Örneğin “Hayatın Zaferleri” başlıklı şiirin tamamı, çalışırsan-kazanırsın gibi bir sebep-sonuç ekseninde şekillendiği dikkat çekmektedir:

Çalış kullan kürek beli

Qoy geçsin hayat seli

Suvarsın kuru kökleri

Yeşil etsin her bir ili

Bina yapmak şiş ister

Manqale köz kış ister

Her yurt insanından

Bilgi kültür iş ister

Birçok Türkmen şairi gibi Necme Nuri de, memleketi olan Kerkük'e âşık olan şairlerden biridir. Şaire göre Kerkük, memleket olmaktan ziyade; sevilen bir dost, arkadaş veya iltifat edilmesi gereken bir sevgilidir. Nitekim "Kerkük" başlıklı şiirde, Kerkük şairin yaşadığı bir toprak parçası değil; üzülen, gülen, sıkılan, mutlu olan ...vb duyguları olan ve bu duygularıyla şairi etkileyen canlı bir varlıktır:

Altundu taşıv Kerkük
Gel kurrut yaşıv Kerkük
Bütün zor durumlarda
Yüksekti başıv Kerkük.

Ağlama, gül sen Kerkük
Olmasan kül sen Kerkük
Renkleri çeşit çeşit
Bir deste gülsen Kerkük.

b. Toplumsal Yozlaşma: Memlekette gördüğü her sorunu kendine dert edinen şairin kaleme aldığı şiirlerin büyük bir kısmında yozlaşma teması, geniş bir yer kapsamaktadır. Söz konusu temanın anlamı; hem ferdi hem de toplumsal olarak şairin inandığı, doğru ve faydalı bulduğu, kıymet verdiği tüm değerlerden uzaklaşıp bu değerlerin tersine bir tutum ve tavır sergilemektir. Misal sahtekarlık, sevgisizlik, acımasızlık, merhametsizlik, sorumsuzluk, iki yüzlülük, sadakatsizlik, tembellik...vb davranışlar, şairin metinlerinde eleştirilen yozlaşma kavramına birer örnek teşkil etmektedir. Böyle bir eleştirel tutumun altında yatan temel neden, şairin kendi toplumuna olan sevgisi; toplumdaki bireylerin iyilerin safında ve kötülerin karşısında olmaları gerektiği düşüncesidir. Bir başka ifadeyle Necme Nuri, insanları seven ve insanlara sevgi ile yaklaşan bir şairdir. Onun sevgisi yakın çevresinden başlayarak kendi toplumuna uzanır ve oradan tüm dünyaya yayıldığı görülür. Örneğin söz konusu yıllarda Filistin halkına karşı işlenen suç ve zulmü hem Arapça hem de Türkçe kaleme aldığı şiirlerle eleştirmiştir.

Şair, "Fanus, Bakkal Kardeş, Vefa , Sevda Böyle olmaz, Ahlak Cemalı" gibi metinlerde açık bir şekilde işlemiştir. Misal, kandil anlamına gelen "Fanus" başlıklı metinde; şair istiare sanatını yaralanarak toplumdaki bireylerden beklentisini dile getirmiştir. Metinde kandil metaforunu

kullanılarak toplumdaki bireylerin bir kandil gibi etraflarını aydınlatmaları gerektiğine mecaz yoluyla gönderme yapılmıştır. Şair yaptığı göndermeyi vurgulamak için, toplumda yaygın bir hale gelen merhametsizlik, acımasızlık, vurdumduymazlık gibi ahlaki çöküntüleri gözler önüne sererek memleketin kapkaranlık bir yere dönüştüğünü belirtmiştir:

Miskin gören gider yan
Her yeri boyadıp kan
Belki gözüm görmürü
Fanustan bullam insan

Biri aç biri toktu
Dünyada zulüm çoktu
Gönlümüz ağlar diyer
Doğru insan yoktu

Bakal Kardaş başlıklı metinde ise şair, özellikle esnaflar arasında yayılmaya başlayan başka bir toplumsal hastalığa dikkat çekmeye çalışmıştır. 1990lı yıllarda kaleme alınan bu şiir, söz konusu yıllarda Irak’a uluslararası ceza olarak ağır bir ambargo uygulanmıştır. Bu ambargodan dolayı yoksullaşmağa başlayan toplumun özellikle esnaf kesiminde ticarete sahtekarlık, hilebazlık ve iyiyi sergileyip kötüyü müşteriye vererek kandırmak gibi toplumda daha önce yaygın olmayan toplumsal hastalıklar görülmeye başlamıştır. İşte şair, “Bakkal Kardaş” başlıklı metinde, itibari bir manavdan diyalog yöntemiyle hem toplumda yayılan bu hastalığa dikkat çekmekte; hem de tüm esnaflara mesaj vermektedir:

Sen bazarın begisen
Terazini egisen
Parlağ meyve düzüpsen
Harabini çekisen

Düz yola sen taş atma
Helala harama katma
Yaramaz sebzeleri
Sağ fiyatına satma

Kullan sen düz terazi
Eyle Allah’ı razı

Doğru yoldan kazansav

Çok eder Allah azı

c. Birlik ve Beraberlik: Toplumu ayakta tutan temel taşlardan biri de, bireyler arasındaki birlik ve beraberlik duygusunu canlı tutmaktır. Vatanını seven ve milli duyguya sahip birçok şair bu tema ekseninde şiirler kaleme almıştır. Necme Nuri de, milli duyarlığa sahip bir aydın olarak toplumun temel direklerinden biri olan birlik ve beraberliği canlı tutmak için şiirleriyle millete seslenmiştir. Nitekim şair *Birlik Marşı* başlıklı şiirinde, sürekli tekrar edilen “*Bir olun*” ifadesi, toplumsal dayanışmanın zorunluluğunu vurgularken; milletin ancak ortak bir bilinç ve sevgi etrafında birleştiğinde güç kazanacağı dile getirilir. Ayrıca metinde birlik, “kuvvetli kol”, “tek bayrak”, “el birliği” gibi somutlaştırmalarla gücün kaynağı olarak sunulurken; ayrılık ise zayıflık ve çöküşle ilişkilendirilir “*Tek kılınç tez kırılır*”, “*Bağvansız bağlar kurur*”. Bu karşıtlık üzerinden şair, birlik olmadan milletin ayakta kalamayacağını ifade eder. Öte yandan şiirde yalnızca birlik çağrısı değil, aynı zamanda ortak emek “*çalışın yapın yurdu*”), barış “*durdurun savaşları*” ve fedakârlık gibi değerler de bu tema ile bütünleştirilmiştir:

Bütün millet bir olsun
Gönüller sevgi dolsun
Birlik yorgun millet için
Sen bir kuvvetli kolsun

Allah iş yolun kurdu
Çalışın yapın yurdu
El birliğiyle çok millet
Düşman öğünde durdu

Tek kılıç tez kırılır
Zafer adı silinir
Birlik sert kuşağ kimin
Tutar millet belini

Bağvansız bağlar kurur
Susuz yapraklar çürür
Şanlı yurdun erleri

Tek bayrakla yürür

d. Barış: Şairin kaleme aldığı şiirlerde görülen başka bir tema ise, barış özlemidir. Şair yaşadığı coğrafyada uzun yıllardan beri savaşların ardı arkası kesilmediği için *Barış Kuşu* başlıklı şiirinde bu özlemi açık bir şekilde dile getirir. Nitekim bu metin, barış temasını merkezine alan ve savaşın yıkıcı etkilerini güçlü bir metafor üzerinden yansıtan lirik bir yakarış niteliğindedir. Şair, barışı simgeleyen “beyaz kuş” imgesiyle hem umut hem de kaybolan huzuru temsil eder. Beyaz kuşun “yurttan küsmesi”, aslında savaş, zulüm ve haksızlıklar nedeniyle barışın bu toprakları terk etmesini simgeler.

Öte yandan tekrar edilen “*Beyaz kuş neden bu yurttan küsüpsen*” dizesi, bir sorgulama olmanın ötesinde, barışa duyulan özlemi ve çaresizliği dile getirir. Kuşun “yorgun kanatları”, “hüzünlü oluşu” ve “mutlu ötüşünü kaybetmesi”, toplumun savaşlar nedeniyle yaşadığı travmayı ve ruhsal çöküşü yansıtır. Özellikle “*yağmur gibi gözlerden yağ*” ve “*yürekleri dağları*” gibi ifadeler, savaşın bireyler üzerindeki derin acılarını gözler önüne serer:

Beyaz kuş neden bu yurttan küsüpsen
Üzülüpsen gökten yere düşüpsen
Yorgun kanatların gamlı büküpsen
Beyaz kuş neden bu yurttan küsüpsen

Yerde gökte sevgini yitiripsen
Mutlu ötmeğ faslını bitiripsen
Hüzünleri dallara yetiripsen
Beyaz kuş neden bu yurttan küsüpsen

Sonuç

Bu çalışmada Necme Nuri'nin şiirleri bireysel ve sosyal temalar çerçevesinde incelenmiş; şairin şiir dünyasının temel dinamikleri ortaya konulmuştur. Yapılan inceleme sonucunda, şairin şiirlerinde bireysel temalara sınırlı ölçüde yer verdiği, buna karşılık toplumsal konulara daha geniş bir alan ayırdığı tespit edilmiştir. Bu durum, Necme Nuri'nin kişisel yaşamı, mesleki kimliği ve topluma karşı duyduğu sorumluluk bilinci ile doğrudan ilişkilidir.

Bireysel temalar açısından değerlendirildiğinde, sevgi unsurunun şairin şiirlerinde merkezi bir konumda olduğu görülmektedir. Sevgi, yalnızca bireysel bir duygu olarak değil; özlem, ayrılık, merhamet ve yalnızlık gibi farklı temalara kaynaklık eden temel bir duygu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bununla birlikte yaşlanma korkusu ve yalnızlık gibi temalar, şairin iç dünyasındaki kırılmalı ve geleceğe dair kaygılarını yansıtırken; bedbinlik teması ise onun yaşam koşulları, toplumsal çevresi ve hassas mizacıyla şekillenen karamsar bakış açısını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda bireysel temalar, şairin içsel dünyasını anlamada önemli ipuçları sunmaktadır.

Sosyal temalar bakımından ise Necme Nuri'nin şiirlerinde toplumsal duyarlılığın belirgin bir şekilde ön plana çıktığı görülmektedir. Memleket sevgisi, toplumsal yozlaşma eleştirisi, birlik ve beraberlik vurgusu ile barış özlemi, şairin şiirlerinde en sık işlenen temalar arasında yer almaktadır. Özellikle memleket teması, şairin kimlik ve aidiyet duygusunu yansıtırken; toplumsal yozlaşmaya yönelik eleştirileri, onun ahlaki ve insani değerlere verdiği önemi ortaya koymaktadır. Birlik ve beraberlik teması ise toplumsal dayanışmanın gerekliliğini vurgularken; barış teması, şairin yaşadığı coğrafyanın sosyo-politik gerçekliğiyle doğrudan ilişkilidir.

Genel olarak değerlendirildiğinde Necme Nuri, bireysel duygularını tamamen göz ardı etmeyen; ancak şiirlerinde daha çok toplumsal meseleleri merkeze alan bir şair olarak öne çıkmaktadır. Onun şiirlerinde bireysel ve toplumsal temalar iç içe geçmiş; kişisel duyarlılık, toplumsal sorumlulukla bütünleşmiştir. Bu yönüyle şair, hem bireyin iç dünyasını hem de toplumun sorunlarını yansıtan dengeli bir şiir anlayışı geliştirmiştir.

Necme Nuri'nin şiirleri bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde, şairin estetik kaygıyı ikinci planda tutarak şiiri daha çok toplumsal bilinç oluşturma, kültürel değerleri koruma ve insani duyarlılığı geliştirme aracı olarak kullandığı görülmektedir. Bu yönüyle onun şiirleri, yalnızca edebî bir ürün olmanın ötesine geçerek toplumsal işlev üstlenen metinler hâline gelmekte; dolayısıyla hem edebiyat bilimi hem de sosyolojik perspektif açısından incelenmeye değer bir nitelik kazanmaktadır.

Kaynakça

Akyüz, K. (2014). *Modern Türk edebiyatının ana çizgileri*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.

Çetin, N. (2009). *Şiir çözümleme yöntemi*. Ankara: Öncü Kitap.

Çetişli, İ. (2012). *Cahit Külebi ve şiirleri*. Ankara: Akçağ.

Dilçin, C. (2009). *Örneklerle Türk şiir bilgisi*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Enginün, İ. (2006). *Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Kaplan, M. (2004). *Türk edebiyatı üzerine araştırmalar 1*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Okay, M. O. (2011). *Batılılaşma devri Türk edebiyatı*. İstanbul: Dergâh Yayınları.

Parla, J. (2012). *Türk romanında yazar ve başkalaşım*. İstanbul: İletişim Yayınları.

(www.candundar.com.tr'dan aktaran www.yilmazodabasi.com.tr/yazi-56-neden-kadin-sair-yok, 04.03.2012, 18:55).